

»Hann sum skjeyt«

Eldri føroyingar vita flest allir, hvør Kaj Bang er. Ið hvussu er vita teir, at tað var hann sum skjeyt ein vágbing í hálsin í 1946...

Tip oldurabbi Kaj Nolsøe Bang var beiggj Nólsoyar Páll, Jacob Nolsøe - »Forvaltarin«.

Men hann hevur eisini føroyska ætt aðrar vegir. Blaðstjórin á »Føringatíðindi« og Føroya fyrsti fólkatingismaður, Niels Winther, var oldurabbi hansara.

Sjálur vaks hann upp í Danmark, men í 1946 kom hann til Føroya fyrstu ferð - gott 30 ára gamal.

Uppgávan var at standa fyri Loran stöðini í Vági. Bretar høvdu bygt stöðina undir krígunum, og danir skuldu so reka hana víðari, tá kríggj var av.

Og bert fáar mánaðir seinni hendi tað, sum gjørdi Kaj Bang kendan í øllum ríkinum: hann skjeyt ein vágbing - tann so-nevnda Kalin - í hálsin.

Tað hevur verið nógv trætast um hvat tað var, sum hendi tað kvöldið í 1946, men í eini av bókum sínum, »Færoerne - mine fædres land«, greiðir Bang

sjálur soleiðis frá tilburðinum:

Eitt kvöldið ein lítill veitsla var á loranstöðini, gjørdur nakrir ungi vágbingar seg inn á hegnd, sum var sett kring stöðina. Teir komu inn á tað hernaðarlaga økið, og sögdu seg hava rætt at vera har. »Hetta er føroysk jörð«, varð sagt.

Starvsfólk á stöðini royndi at fáa teir burtur, men tá tað ikki bar til við góðum, kom Bang at enda út við pistól, og skjeyt eitt ávaringarskot upp í luftina. Teir flestu vágbingar njar hildu til beins, men ein maður veipaði so við ør munum, at hann rakti Bang á tað honddið, hann helt pistólina í. Eitt skot gekk av - og ein maður varð raktur í hálsin.

Hetta var sjálvsagt ein vanlukka - ikki bara fyri Kalin, men eisini fyri ovastan á Loran stöðini.

Og í bókini greiðir Bang soleiðis frá tí, sum bylgdist honum í barmi eftir hend-

dingina:

»Jeg kan roligt klassificere hændelsen som et af mit livs alvorligste, hvor en voldsom skyldfølelse over at have skadet et andet menneske, drastisk kæmpede med bevidstheden om at have gjort, hvad »love og bestemmelser« forlangte af en chef for et militært tjenestested under sådanne omstændigheder.

Det turde være unødvendigt at præcisere, at jeg var ret så langt nede i dagene, der efterfulgte denne uheldige hændelse.

Misti starvið

Tað bleiv nógv blaðskrivning um málið - bæði í Føroyum og í Danmark. Tað bleiv eisini tikið upp í løgtinginum, og endin var, at Bang

misti arbeiðið.

Grundgevingin var ikki at hann hevði brotið nakrar lógir ella reglar. Í telegramminum, politisku flokkarnir og amtmáðurin sendu statsmálaráðnum, varð sagt, at »Uanset hvorvidt eller i hvilken grad episoden vil kunne lægges kaptajnlejtant Bang militært eller civilt til last, må det anses stærkt tilrådeligt, at bang udskriftes snarest for at skabe mulighed for godt forhold mellem Loranstationen og dens omgivelser«.

Eina viku seinni varð ein annar maður settur í starvið, og Bang fekk aðrar uppgávur innan dansku marinuna.

Aftur til Føroya

Men í 1963 varð hann aftur sendur til Føroya. Tað var eftir at føroyingar leingi høvdu gramt seg um, at teir ensku trolararnir sluppu at fiska næstan fritt innanfyri fiskimarkið, uttan at danska sjóverjan gjørdi nakað munagott fyri at steðga tí.

Danir avgjordu í 1963 at ganga ónøgdini á móti, og sendu »Vædderen« til Føroya. Skipari var Kaj Bang.

Hann og konan vóru so í Føroyum í nøkur spennandi og hendingarrík ár. Bang fall væl til í Føroyum - og so hvørt sum tað gekst betur við sjóverjun, vann hann sær eisini virðing millum føroyingar. Millum vinir hansara gjørdist sjálvst blástjórin á 14. september, Ólavur Michelsen, sum

»Vit vilja nýta høvið at heilsa øllum vit kenna«, siga Ebba og Kaj Bang

hevði verið tann mest atfinningarsami móti dansku sjóverjun.

Í 1965 fekk Bang aftur aðrar uppgávur innan dansku marinuna, og fór úr Føroyum. Men í 1968 varð hann utnevndur til sjef fyr í Færøernes kommando, og var so í Føroyum til 1972.

Síðani hevur hann ikki búið fast í Føroyum - men hann hevur verið og ferðast her fleiri ferðir, og hann hevur framvegis nógv vinir í Føroyum.

Og gestabókin í húsinum á Bornhom er eisini full av góðynskjum frá føroyingum, sum eru farnir inn á gólvíð hjá Bang, tá teir hava verið har um leiðir.

Ta tíðina, Kaj Bang var í Føroyum, fylgdi hann væl við í orðaskiftinum í blöðunum - serliga tí, sum snúði seg um sjóverjuna. Og hann plagdi eisini sjálur at senda blöðunum stubbar um ymiskt av tí, sum var honum fyri. Bæði um tá okkur t spennandi hendi á sjónum, og tá hann var hugtíkin av náttúruni.

Hendan yrkingin stóð í Dimmalætting:

Har mørke og kulde, storme og slud
tæret lidt på humøret -
længes du efter tjaldurens bud,
beklager du dig lidt over føret?
Så se dig om, nyd den natur
du altid omkring dig finder
- nedbryd den vintertræthedens mur,
der skjuler de sneklædte tinder.

Går dit arbejde langsomt og trægt,
tærer du lidt på reserver -
finder du alt for meget forlangt,
har du lidt tyndslidte nerver?
Gå dig en tur langs fjordens bred,
mærk hvor skumringen letter,
nyd naturens betagende fred
- og solen bag Iggjarklettur.

Slapp ikki í TV2

Tá TV2 í fjór gjørdi eina sending um víðurskiftini millum Føroyar og Danmark, sum varð send beinleiðis bæði her og har, varð Kaj Bang biðin um at vera við.

Men hann gjørdi greitt beinan vegin, at hann ikki fór at vera negativur mótevnis Føroyum.

Tað gekk so ein tíð - og TV2 fann sær ein annan mann at hava í studium: Ein søgufrøðing, sum tók greiða stöðu móti øllum føroyskum sjónarmiðum.

Tað var helst eitt gott dømi um tann greiða tendens, verið hevur í danskari pressu undir viðgerðini av málinum, heldur Kaj Bang.

TILBOÐ - TILBOÐ - TILBOÐ

MOTOROLA
900 MHz fartelefon

MICRO T.A.C. CLASSIC kr. 3.100,-
Íroknað kostnaðin er eitt battari og ladari.

MICRO T.A.C. II kr. 4.100,-
Íroknað kostnaðin er battari og borðladari.
Hon vigar bert 235 gr.
MICRO T.A.C. II kann stillast at vibrera í staðin fyri at ringja.

(Nú kostar tað bert 1,77 um min. at ringja út við 900 MHz)

Storno

SÖLA & TÆNASTA

Handan Á 6, Tórshavn, Tlf. 14414, Fax 18045

